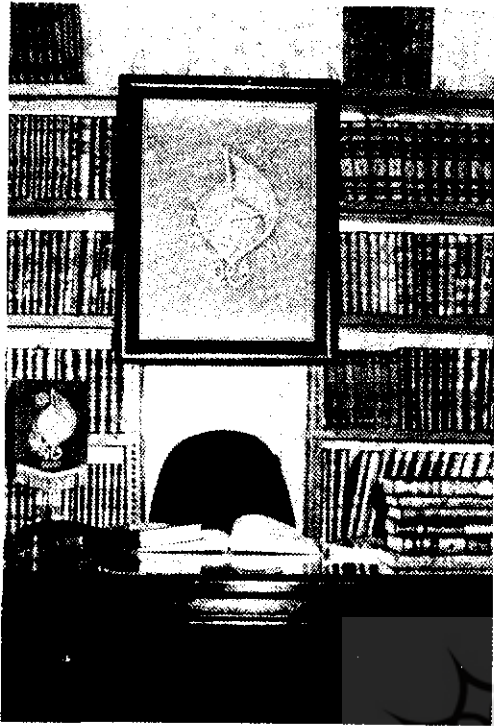

گزارشی از

کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین

علی رها

علمی در کلام، سیره و اندیشه امام علی (ع) است.

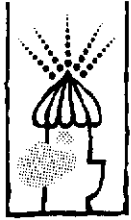
بسا پژوهندگان و محققانی که همواره از تخصصی نبودن محافل علمی و کتابخانه‌ها و عدم تجمع امکانات و ابزارهای اولیه تحقیق در یک جا، در رنج بوده‌اند. باری، امروزه تخصصی شدن علوم، حکم به وجوب تعدد و تخصص کتابخانه‌ها می‌کند. ظهور کتابخانه‌هایی ویژه، چون کتابخانه‌های تخصصی قرآن، حدیث، فقه، ادبیات، تاریخ، و عقاید، در حقیقت پاسخی کاربردی است به همان نیازهای پیش گفته.

شهر مقدس مشهد، در تاریخ شیعه،

در آغازین روزهای سال ۱۳۷۹ ش، که به اسم سامی امیرمؤمنان علی (ع) نامگذاری شده است، شاهد طلوع ستاره‌ای فروزان در آسمان پرستاره مراکز علمی-پژوهشی کشور بودیم.

گشایش کتابخانه تخصصی امیرالمؤمنین (ع) که با همتی مردانه، در پناه ساحت قدس عالم آل محمد، حضرت علی بن موسی الرضا (ع) و در شهر مقدس مشهد، رخ برنموده است، موجب انبساط خاطر و ابتهاج بسیار شد.

آنچه بیش از همه، بنیاد نهادن چنین محلی را ضروری می‌نمود، فراهم آمدن محلی شایگان برای تحقیق و کاوش

الف- موضوعات اصلی

۱. تاریخ زندگی امیرالمؤمنین(ع) :

این بخش، در بردارنده کتاب‌های سیره و تاریخ است که به‌خامه اندیشمندان شیعه، نویسندگان عامه و نیز شرق‌شناسان، نوشته شده است. گفتنی است کتاب‌هایی را نیز که به ثبت تاریخ اسلام نظر داشته‌اند و به زندگی علی(ع) به‌عنوان پاره‌ای از مجموعه تاریخ نگریسته‌اند، به‌نحو تقطیعی در این قسمت می‌توان جست.

۲. فضایل و مناقب: در این دسته

کتاب‌ها - که بیشتر نمود حدیثی دارند - اخبار، روایات و نقل‌های رسیده از تمام فرقه‌های مسلمان در شرح فضایل و مناقب علی(ع)، آمده است. همچنین کتاب‌های شرح فضایل، کاوش‌هایی در دفع چالش‌های سندی، و جستارهای دیگری در مناقب.

۳. غدیر: از آن‌جا که داستان غدیر

خم، اهمیت بسیار دارد و قلمزنی‌های فراوان درباره‌اش شده است، بخشی مستقل در این مجموعه بدان اختصاص یافته است. آثاری که شامل ذکر تاریخی غدیرند، کتبی که به عزم خرق رشته غدیر نگاشته شده‌اند، و از آن سوی، آثاری که

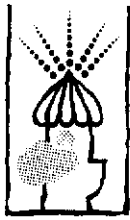
از پیشینه غنی حوزوی برخوردار است؛ لیک با این همه، مدت‌هاست که از فقر وجود مراکز مورد نیاز تحقیقی و علمی به رنجوری افتاده است. پدیداری کتاب‌خانه تخصصی امیرالمؤمنین(ع) و مؤسسات علمی دیگری از این دست، می‌تواند در پُر کردن خلأهای موجود، مؤثر افتاده، جرعه‌ای در کام تشنه پژوهندگان این شهر باشد.

لزوم درنگ، بررسی، بازخوانی، پژوهش و کاوش‌های محققانه در همه معارف شیعی، بویژه در مسئله امامت، و موضوعاتی چون غدیر و ولایت امیرمؤمنان(ع)، بیش از پیش احساس می‌شود.

مطمئن نظر و هم‌واحد دست‌اندر کاران این کتاب‌خانه، به دست دادن بستری نیکو برای خردورزان ولایت‌پژوه و فراهم آوردن لوازم و لواحق تحقیق و رؤیت کارهای انجام شده، و پرهیز از مشابه‌نگاری‌های اندیشه‌سوز، و در نهایت، نشان دادن بذرهاى مبارك آموزه‌های شیعی در دل‌ها و جان‌های مستعد است.

چینش کتاب‌های موجود در این کتاب‌خانه - که شمارگان آن در حدود چهار هزار جلد است -، به اعتبار موضوعات ذیل است:

بسیار دیگری که عهده دار جمع آوری و شرح کلام علی (ع) هستند، از یافتنی های این قسمت هستند.

ب. موضوعات جنبی

علاوه بر آنچه قلمی شد، چند بخش دیگر نیز در کنار فعالیت های اصلی کتاب خانه، چشم نوازی می کنند که البته به سبب تازه تأسیس بودن، از حجم کم تری برخورداراند:

۱. امیرالمؤمنین (ع) و کودکان: کتاب های این قسمت، غالباً برای رده های سنی کودک و نوجوان است و مجموعه هایی است حاوی: شعر و داستان، عکس و تصویر، معما و پرسش، جدول، رنگ آمیزی و...، متناسب با روحیات آنان.

۲. امیرالمؤمنین (ع) در آینه مطبوعات: در این بخش، تلاش شده تا مقالات و نوشته های انتشار یافته درباره علی (ع)، از مطبوعات و مجلات استخراج شوند و موضوع بندی شده، در اختیار محققان قرار گیرند.

۳. مستبصران (هدایت یافتگان): در بخشی از این کتاب خانه کوچک، به آثاری بر می خوریم که نویسندگان آنها،

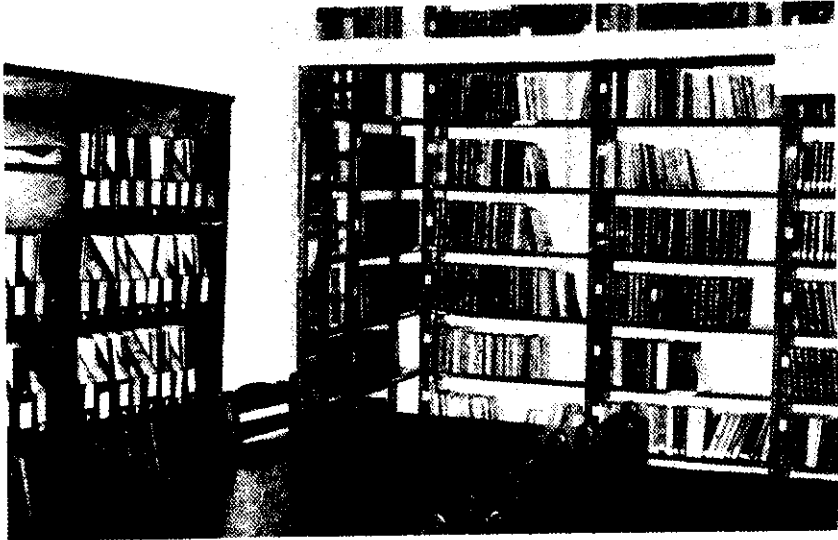
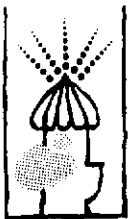
بزرگان شیعه در این زمینه در دفع شماتت اعدا و نیز تبیین صحیح موضوع عرضه کرده اند و بسیاری عناوین دیگر، تشکیل دهنده این بخش کتاب خانه اند.

۴. امامت: در این پاره - که در ادامه موضوع پیش گفته است -، به جمع آوری نوشتارهایی که به تحقیق در اصل امامت در اندیشه شیعی (از منظر حدیثی، کلامی و...) پرداخته اند، کوشش شده است. در این میانه، چندی از کتاب ها از منظر درون دینی در این مسئله غور کرده اند و سعی در تصویر مستقیم این معرفت محض و به سامان کردن آن داشته اند و دسته ای دیگر، از افقی بیرون از حوزه شیعه، با عنایت به نزاع های موجود در معركة آرا، به واری، احقاق حق و ابطال باطل پرداخته اند.

۵. شیعه شناسی: تاریخ شیعه، جریان های شیعی، نشانه ها و آموزه های شیعی، برداشت ها و تعاریف شیعه از مقوله های اصول و فروع دین، و... از مطالب موجود در این بخش هستند.

۶. سخنان امیرالمؤمنین (ع): نهج البلاغه، ترجمه ها، شروح، و استدرکات آن، غررالحکم و درر الکلم، و کتاب های

اهل بیت (ع)، شان نزول و تفسیر آیات: منقولات تاریخی و ... بازنویسی گردید. ثمره این تحقیق، ده ها رساله، جزوه و کتابچه است که عیناً از بخش های گزینش شده کتب مزبور، کپی و صحافی شده اند. این مهم، کار را برای پژوهش های پسین، هموار می نماید و متون دیرپاب را برای همگان، قابل استفاده می سازد.

د. عکس نسخه های خطی

این قسمت که به تازگی در روند فعالیت های کتاب خانه قرار گرفته است، در پی جمع آوری آن گروه از دست نوشته ها و نسخ خطی موجود در کتاب خانه های کشور است که مرتبط با اهداف این مجموعه اند. تا کنون، تعدادی نسخه خطی از کتاب خانه هایی همچون:

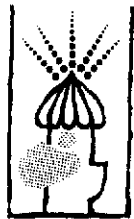
کسانی اند که عمری در کیش غیر شیعی بوده اند؛ ولی پس از مطالعه و پژوهش و توفیق الهی، به آیین شیعه گرویده اند.

۴. کتب خارجی: قسمتی از کتاب های موجود در این مرکز، به زبان های خارجی، مانند: انگلیسی، اردو، روسی، فرانسوی، آلمانی، ترکی استانبولی، ترکی آذری، ایتالیایی و ... اختصاص داده شده است که در موضوعات متناسب با بنیاد کتاب خانه، نگارش یافته اند.

ح) بخش گزیده نگاری

چندی پیش از گشایش رسمی کتاب خانه، بیش از ۱۳۰۰ جلد از کتب تفسیری، حدیثی، تاریخی و ... از اهل سنت، بازخوانی شد و و تصریحات، اشارات و مؤیدات موجود در آنها را در ارتباط با:

کتاب خانه آستان قدس رضوی ،
کتاب خانه آیه الله مرعشی و مرکز احیاء
میراث اسلامی قم تهیه شده و در بخش
نسخ خطی ، موجود است .

هـ. واحد رایانه

امکانات موجود در این قسمت ، امکان
بهره وری از فن آوری جدید را در تحقیقات ،
فراهم می آورد . پاره ای از این امکانات ،
بدین قرارند :

نرم افزارهای گوناگونی در حوزه های :
تاریخ ، معجم های حدیثی و رجالی ،
کتب و موسوعه های اهل سنت ، قرآن و
تفسیر ؛ و نیز فهرست پایگاه های شیعی
در اینترنت ، و دیگر برنامه های مورد
استفاده در تحقیق و پژوهش . امکاناتی
برای فعالیت های هنری ، طراحی و گرافیک
رایانه ای احادیث ، بویژه برای امور تبلیغی
در مناسبت های مذهبی . استفاده از
اینترنت (شبکه جهانی اطلاع رسانی) ،
برای ارتباط با پایگاه های اسلامی ، و جستجو
و شناسایی پایگاه هایی که به شکلی با
اهداف کتاب خانه در ارتباط هستند .

و. بخش سمعی و بصری

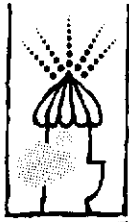
نوارهای ویدئویی و کاست های صوتی ،
شامل سخنرانی ها ، اشعار ، سرودها ، و
مراثی در مورد امیرمؤمنان (ع) و نیز تصاویر
رایانه ای و محصولات گرافیکی کار شده
در موضوعات متناسب با کتاب خانه از
دیگر قسمت های این کتاب خانه است .

ز: بخش فهرست نامه ها

چنان که می دانیم ، حجم بسیاری از
میراث گران مایه شیعه ، به صورت
دستنوشته ، در کتاب خانه های گوناگون
جهان ، منتشر نشده باقی مانده است . در
دست داشتن فهرستی کامل از مخطوطات ،
ضرورتی انکار ناکردنی در استخراج ،
کشف و تصحیح و نشر متون بایسته
تحقیق است . از این رو ، یکی از اهداف
این کتاب خانه ، جمع آوری فهرست نامه های
کتاب خانه ها و استخراج دستنوشته های
مربوط به امیرمؤمنان علی (ع) است .

در این بخش ، علی رغم تازه تاسیس
بودن ، فهرست کتاب خانه هایی چون :
کتاب خانه ی ملک ، کتاب خانه مجلس ،
کتاب خانه مسجد گوهر شاد ، کتاب خانه
دانشکده الهیات مشهد ، فهرست مشترک

گروه سنی كودك).

۶. جدول ایمان (مجموعه ای از :

سؤال ها که به گونه ای نوین و به صورت

جدولی تدوین شده اند).

۷. غدیر، عید خدا.

۸. امام علی در آینه حدیث منزلت.

*

همین جا شایسته است اشاره کنیم که

در حال حاضر، کتاب خانه، به تنظیم

«کتاب نامه امیرالمؤمنین علی(ع)» مشغول

است و بخش های بسیاری از کار، به انجام

رسیده است. اندیشه وران و محققان

ولایت پژوه می توانند از طریق صندوق

پستی: ۹۱۳۷۵-۳۹۷۵، و پست الکترونیک:

asl@emamreza.net با این کتابخانه،

ارتباط برقرار کنند.

در پایان این گزارشواره کوتاه و شتابان،

ضمن آن که توفیق روزافزون برای متولیان

این کتاب خانه آرزو می کنیم، از آنان

می خواهیم که به «معالی الأمور» بیندیشند،

به کمتر از ستاره رضایت ندهند و در رشد

کیفی فعالیت های خود و رشد کمی مجموعه

و نیز توسعه فضای کتاب خانه بکوشند،

تا در آینده شاهد به بار نشستن آن باشیم.

إن شاء الله!

ایران و پاکستان و بسیاری فهرست های

دیگر، دیده می شود.

فعالیت های بیرونی کتاب خانه

گفتنی است که این کتاب خانه، در موضوع

«امیرمؤمنان(ع) به برپایی چهار نمایشگاه

در شهرهای مشهد (سال ۱۳۷۳ و ۱۳۷۵)،

بابل (۱۳۷۵)، و بندرعباس (۱۳۷۹) توفیق

یافته است.

همچنین در سیزدهمین نمایشگاه

بین المللی کتاب تهران (بهار ۱۳۷۹) با

حدود ۱۱۰۰ عنوان کتاب، در سالن ویژه

نمایشگاه که به نام مبارک علی(ع) نامگذاری

شده بود، حاضر شد.

آثار نشر یافته از جانب کتاب خانه

۱. چهل حدیث برگزیده از کنز العمال

در مناقب امیرمؤمنان.

۲. آداب و سنن غدیر.

۳. استدلال به حدیث غدیر (اقتباس

از فضائل الخمسة).

۴. برکة ایمان (برای گروه های سنی

نوجوان و جوان).

۵. خورشید غدیر (مجموعه ای از :

قصه، مسابقه، جدول و رنگ آمیزی برای

